

Vtorek, četrtek in sobota izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravištvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " 2krat.
4 " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Pad Francoske in Slaveni.

V.

V nobeni državi morebiti v celi Evropi, še v Turčiji ne, se ne dela toliko kabinetne politike kakor v Rusiji, politike, ktera se ravna vedno samo po posebnem okusu samodržca, ki se sicer mnogokrat strinja z javnim mnenjem rusovskega naroda, ali čestokrat tudi neusmiljeno temu javnemu mnenju po licu bije. To je gotovo za nas druge Slavene jako žalostna prikazen, ali kar je resnica, ostane le resnica, čeravno neugodna. Ko je Napoleon 52. leta francoski cesar postal, stalo mu je najviše do tega pridobiti si prijateljstvo mogočnega cara Nikolaja in s tem alijano Rusije na brambo in napad. Tedanji rusovski poslanec v Parizu grof Kiselev, ki je pozneje v Rimu umrl, je bil že na tanko vse točke te zveze, med katerimi je bila najimenitnejša razrušenje Turčije, z Napoleonom dogovoril in jih rusovskemu kancelarju grofu Nesselrode-tu poslal, da jih caru Nikolaju v potrjenje predloži. Grof Kiselev si je veselja roki mél, sanjalo se mu je o imenitnih redih in o knezovem naslovu, da je tako velikansko diplomatsko delo dovršél, ktero ne bi imenitno ustrezalo samo koristim rus. države, nego celemu Slavenstvu. Ako bi se bila takrat med Napoleonom in Kiselevem načrtana osnova zveze v istini izvršila, gotovo ne bi bilokrimske vojske, skoraj gotovo ne več Turčije, Evropa bi imela dandenes z vsemi drugo lice in celo Slavenstvo bi bilo storilo v svojem razvitku nepopisno ogromen korak naprej. — Grof Kiselev je sedel potem v Parizu na žarečem oglju, kajti dan za dnevom je dobival od Nesselrode-ta dopise o vsem, samo o predloženi zvezi ni nikdar kancelar zinil ne hév ne mév. Tako je pretekel teden za tednom, mesec za mesecem in grofa Kiseleva obraz se je začel v tem razmerji če dalje bolj kisló grbančiti. Med tem je pa bila angleška vlada po svojem St. Petersburškem poslancu lord Seymour-ji ta po grofu Kiselevu predloženi črtéz zavohala. Grozovito se ga je bila vstrašila in dala je brez odloga svojemu pariškemu poslancu lordu Cowley-u nalog, da mora na vsaki način, naj velja kar hoče, to pretečo francosko-rusovsko zvezo preprediti in Napoleonu najožo angleško alijanco ponuditi. — Lord Cowley se je vsled tega naloga precej podal v Tuilerije, ali Napoleon mu ni ničesa obrekel, ter je še vedno na odgovor cara Nikolaja čakal. Res pride na enkrat kakor strela iz jasnega neba znani razčlajivi list, ktere ga je caru Nikolaju samo tartarsko-bedasta ošabnost narekovala. Rezultat tega Čingiskanovega koraka cara Nikolaja je bila krimska vojska, pad Sebastopola, galvaniziranje Turčije in ponovljeno gaženje in teptanje vsega Slavenstva. — To je bila prva grda neprizanesljiva politiška pregreha rus. kabinetne politike. Ta zgodovinska dejanja smo povzeli po tajnih papirjih cesarja Napoleona, prijavljenih po sedanjih franc. republikanski vladi. Istinitost vsega tega so pozneje tudi oficijozni rusovski st. peterburški listi potrdili in še celo stvar bolj natanko razjasnili. —

Sic fata tulere! Kaj se če? Pri svršetku krimske vojske in posebno pri ugovorjanji in sklepanji pariškega mira 1856. leta je počel Napoleon spet tako z Rusi šurovati in baratati, da so vsi mislili, ka je že Angležev do vrata sit in da bi spet rad dalje pletel niti, ktere je bil grof Kiselev tako lepo napeljal in ktere je bil ošabni Nikolaj tako surovo pretrgal na veliko škodo svoji državi in vsemu Slavenstvu. Tudi novi car Aleksander je bil nagnen prijateljstvo z Napoleonom in s Fran-

cozko sklopiti, ter je na mesto Nesselrode-ta posadil kneza Gorčakova, velikega prijatelja francoske alijanse. Napoleon je bil res po pariškem miru na veliko jezo in srd Anglije popolnoma spremenil svojo politiko proti Turški, proklamiral je za nas vse Slavene zlata vredno in najimenitnejše načelo tega veka, načelo narodnosti, začel je jemati pod svojo zaščito Srbijo, Črnogoro in vse ob Balkanu stanujoče narodnosti: Slavene, Rumune in Grke proti turškemu barbarstvu in Italijane proti Bachovemu nasilju, kar je vse knezu Gorčakovu jako v prilóg šlo. Dal je potem knez Gorčakov pri Napoleonu zarad ože zveze poprašati, ali Napoleon je v svojih odgovorih zmerom izvegoval in rekel niti da, niti ne. Uzrok te njegovo neodločnosti je bila angleška alijansa, ker je vedel, da druga drugo izključuje, da, ako se z Rusijo zveže, mu ostane Anglija smrtna sovražnica, kar je stvar, kakor pri nas v Avstriji, da ne more eno in isto ministerstvo biti ob enem centralistično in federalistično.

Ali knez Gorčakov je še zmerom potrpežljivo čakal. Prišlo je 59. leto in z njim vojska v Italiji. Angleški premier lord Derby se je sicer takrat širokoustil, da je treba tega, kdor jo začne, mahoma pobiti (to knock him down)! kakor se je bil od besede do besede izrazil. Ali Napoleon je dobro vedel, da je Rusija s tem njegovim postopanjem popolnoma sporazumljena in da se ni vsled tega treba bati niti širokoustenja Angležev, niti žveketanja in rožljanja prusovskih sabelj. — Ko je pa po Zuriškem miru Napoleonova politika tako omahljiva, vetrogonska in spet turškofilská postala in ko se je pri zadnjem poljskem puntu Napoleon odkritega neprijatelja Rusije pokazal, nehala je Gorčakova diplomatska potrpežljivost in popustil je vsako misel na francosko alijanso, alijanso, ktera bi bila po javnem mnenju cele národne rusovske stranke in vseh tedanjih neodvisnih francoskih politikov celi Evropi najbolj nevarna, ker so interesi obeh národov paralelni, se nikdar ne križajo, niti se križati ne morejo. — Ali „sic fata tulere“!

Jakob je služil pri Labanu 7 let, da si je prislužil Rahel, Gorčakov je čakal 7 let brezuspešno na odločno ugoden odgovor Napoleonov. Naveličal se je stari Gorčakov dalje čakati in šel si je družega zaveznika iskat, ktere ga je precej — po domače govoreč — pred nosom našel. Potrkal je pri takrat še neznanem, še bolj pa zaničevanem Bismarku, ki še ni bil takrat niti grof niti knez, nego le plein. Schönhausen in ob enem prav siromašk zapomeransk „Krautjunker“. Ali bil je že takrat najbolj pametni in prebrisan diplomat cele Evrope, ki ni nikdar samo od denes do jutri, temuč zmerom za več desetletij naprej mislil. — Ko je knez Gorčakov pri Bismarku poprašal, priklone se mu Bismark do tal kakor natakár v krémi, kamor ne zahaja čestokrat visoka gospoda in odgovori: kar vi, svetli knez, poželíte, vse sem vam pripravljen učiniti, samo da si imenitno prijateljstvo svete Rusije pridobim. Gorčakov mu pové, da ima vsled poljskega ustanka Anglijo, Francosko in Avstrijo kot preteče mu sovražnice na glavi, in ga popita, ali ne bi tudi on hotel ne le dobrohoten, temuč tudi delajoči rusovski zaveznik postati? Bismark čisto nič ne pomisli in radostno odgovori: Da si prijateljstvo Rusije pridobim, pripravljen sem vam, kakor sem že rekel, vsako mogočo uslugo učiniti, postanem nazadnje tudi rad vaš policaj, vem, da me bodo vsi liberalci in demokrati cele Evrope imenovali rusovskega „Oberpolizeimeistra“, biriča, žandarja, trinoga, izmet človečanstva i. t. d., ali vse to

mene strašno malo ženira, najmanje pa kričanje mojih nemških profesorjev, ker prijateljstvo Rusije je še veliko več vredno! —

Dr. V. Zarnik.

Spomenica,

ktero so nedavno župani in srenjski zastopi laškega Tirolskega izročili Njegovemu Veličastvu je v svojem zadržaji toliko pomenljiva tudi za nas Slovence, da naj jo tu priobčimo v zvesti prestavi. Glasi se: „Sire! V trenutku, ko je Vaše Veličastvo našo deželo počastilo s svojo vzvišeno nazočnostjo, drznejše se njeni prebivalci ponoviti tirjatev in izreči prošnjo, ki ni le predmet njih najgorkejših želj, ampak kakor jo narekajo njih najbolj občutjene in najvažnejše potrebe — to je prošnja, naj bi se nam dala popolna deželna avtonomija s posebnim deželnim zborom, deželnim odborom in deželnim zakladom. Spoštljivo podpisani ne hoté na dolge in široko razlagati razlogov, ki bi mogli to prošnjo opravičevati, ker so bili ti razlogi že tolikokrat in tako raznovrstno raztolmačeni in razkriti, ampak hoté tú ponoviti, da se ta njih prošnja opira na najvažnejše deželne koristi, na neprelomljivo pravo, ktero so tudi veljavne državne osnovne postavé priznale in potrdile, vsled kterih se vsem narodom zagotavlja najpopolnejša ravnopravnost in nedotakljivo pravo braniti in gojiti svojo narodnost in svoj jezik. Praktična važnost tega najvišega pravnega načela pa gotovo niti za državo ne more obstajati samo v tem, da nima država močivsa-cemu plemenu rabljenje svojega jezika in njegovo izobraževanje niti ne dovoljevati niti ne jemati mu to pravo, ampak obstajati more temveč in zlasti v pravici, da sme vsako pleme svoje lastne srenjske in deželne zadeve oskrbovati po svojih naravnih zmožnostih, v duhu in po potrebah svoje lastne narodnosti; ta cilj pa se dá le onda doseči, ako so javni upravni organi sestavljeni iz narodnih elementov, ki morejo popolnem neodvisni ostati od pretežnega (überwiegend) vpljiva, ktere ga utegnejo pri posvetovanji in sklepanji tisti imeti, ki so družega rodu, in čijih zadeve, potrebe in koristi so že z doma popolnem različne. Naš narod ni načelen protivnik poštenih in blagih prebivalcev severne Tirolske, a čuti in spoznava vendar, da so teh slednjih misli v javni upravi ravno zarad čisto različnih narodnih lastnosti v mnogih ozirih našim popolnem protivne; prepričan je, da so marsiktere deželne postavé, ki so morebiti enim čisto primerne, za druge nepopolne in škodljive, in od tod prihaja, da se naš narod ne more odločiti udeleževati se deželnega zastopstva, ktero je tako sestavljeno, da bi moral naš narod brezpogojno skoraj zmerom v manjšini ostajati. Vse prej nego da bi hoteli kaj tacega tirjati, kar se ne strinja z državno enotnostjo ali bi jej utegnulo škodovati, ne moremo se prepričati, da bi bila državna enotnost odvisna od nenaravnega združenja dveh narodnosti v tacih zadevah, ki se tičejo le provincij samih, — dveh narodnosti, kterih ima vsaka čisto posebne koristi in potrebe, in misimo prepričani, da bi se le pospeševal blagor provincij in vse države, ko bi se dala s tega stališča vpe-ljati popolna ravnopravnost. Ako hočemo ta cilj doseči, ne smejo naša prizadevanja in naši nasveti odvisni ostati od postavodajnih faktorjev dežele in države, kterim nasproti bomo vsled vladajoče sisteme vedno v taki manjšini ostajali, ktera mora nezaupnost buditi, temveč je vse to odvisno od inicijative, ktero naj vlada Vašega Veličastva prične z trdnim prepričanjem, da je

potrebno in koristno za vso deželo samo in za celo državo, ako se nam dovoli popolna deželna avtonomija. To prepričanje pa bi se potem utrdilo in ukoreninilo, ko bi Vaše Veličastvo v svoji visoki modrosti in dobroti, katero kažete brez razločka vsem narodom spadajočim k Vaši veliki avstrijski državi, to pričujočo prošnjo vzeli v resno premissljevanje in bi jej naklonili brambo svoje cesarske besede.

Sire! Prebivalstvo tega deželnega oddelka se do Vašega Veličastva obrača z ono odkritosrčnostjo, ki se državljanom, z onim spoštovanjem, ki se podložnikom spodobi. Ako se bode naša prošnja blagovoljno sprejela in vspehe rodila, bodo kratki trenotki Vaše tukajšne nazočnosti pri nas značili dobo pravice in dobrodejnosti in si bode položili temeljni kamen najkrasnejšemu spominku, kar jih le morejo gospodarji tega sveta poželeli — hvaležnosti svojih narodov.

V Tridentu aprila meseca 1871.

(Slede podpisi županov in srenjskih zastopov.)

Dopisi.

R—n. **Iz Planine**, 17. aprila. [Izv. dop.] Nedavno je sestavljala tukaj posebna komisija, obstoječa iz gospodov Levitschnigg, Terček in Dimic, poprečne cenilnike. Povabljeni so bili k temu vsi župani krajev planinskega glavarstva in oddajali so vsi okrajji zaporedoma svoje mnenje. Komisija je že popred sestavila zapisnik in vpisavale so se potem le poprečne cene raznih pridelkov; pisalo se je seveda le nemški, vsaj imajo za to c. k. uradniki že staro privilegijo. Zadnji okraj je bil planinski. G. Levitschnigg in njegova pribočnika so si mislili, da bodo tudi ti močje tako polhlevno, v božjem strahu poslušali nemški glas, kakor so ga prvi, in g. Dimic je že naprej spisal ves zapisnik nemški; a delali so račun brez krčmarja. Ko g. Dimic ustane in začne čitati nemški zapisnik, ustavi ga takoj pri prvi besedi planinski župan g. Perenič ter zahteva, da se zapisnik sestavi v slovenskem jeziku, kar tirjati ima vsak državljani popolno pravico. A komisiji to nikakor ni hotelo v glavo; zdelo se jej je menda preveč nemški zapisnik strgati in delo z nova pričeti, in g. Levitschnigg s prirojenim mu mazilnim glasom hinavsko opomni, da imajo postavo, po kateri morajo taki zapisniki biti nemški. A g. Perenič ga zavrne, ka ne pozna nobene take postavbe, je tudi ni, in tirja odločno, da se zapisnik piše slovenski. Ko slavna komisija sprevidi, da ima s trdovratneži opraviti in sta tudi g. Hren in Obreza na vsaki način hotela slov. zapisnik, rekoča, da nemškega nikakor ne podpiseta, se je g. Levitschnigg s svojima adjutantoma vendar udal in jeli so zapisnik vnovič pisati in sicer v slovenskem jeziku. Slava tacim možem, ki neustrašeno tirjajo dane

nam pravice in enkrat za vselej tacim c. k. uradom vzamejo veselje, pometati s slovenskim ljudstvom in mu nesramno trditi v obraz, ka imajo za tako vsilevanje svoje posebne postavbe. Naj bi povsod se tako odločno tirjala slov. ravnopravnost, kmalo bi bili vsi birokrati prisiljeni, ali pobrati svoja kopita ali pa se učiti slovensčine; vsaj prosili smo že predolgo časa, dalo ni se nam nič, nastopimo tedaj drugo pot, z lepo ne opravimo nič.

Iz Laškega trga, 23. aprila. (Izv. dop.) Nove korifeje so se prikazale pri nas dne 15. aprila, dasiravno bi smel imenovati ta dan 1. april. Bila je namreč prisega novovoljenih občinskih predstojnikov in svetnikov pod vodstvom c. k. komisara celjskega. G. komisar je še morda nalašč poprašal nazoče, v katerem jeziku hočejo prisegati, ker se je že nadejal, da bodo slovenski zahtevali. A ravno to vprašanje je nekterim še po nemškem blatu smrdečim možičem glavo kviško vzdignilo, da so hoteli pokazati, ka tudi malo nemški kvakati umejo in kakor se je naš kmečki „bauer“ izrazil, vendar čast občini ohraniti znajo. Občine trbolska in loška, ki se obe dotikate kranjske zemlje, prisegale ste nemški; ravno tako občina Jurjev Klošter. Predstojnik občine šent. Ruperske je že segel z jezikom po nemški prisegi, kar ga opomni eden pametnejih, in tako je vendar prisegel v naščini.

Slednjič pridete na vrsto občini sv. Krištofa in Laška. Akoravno zmirom zvesta materi Slavi, je občina sv. Krištofa vendar le še imela malo suho peresce, lulko med pšenico, kakor sploh malo hiš, koje ogli ne bi imeli ktere koprive. Župan Josef Suppan so nemški prisegali. Konečno bi še omenil laške občine, a vendar se skoraj ne izplača, dokler ima take svetovalce, kakor je g. Rossmoški. — Iz vsega tega se lahko učite, volilci, kako se imate prihodnje obnašati.

Politični razgled.

„Avstrijski tabor“ (österreichischer Patriotentag), ki se maja meseca na Dunaji snide, bode poročilih „N. Tiroler Stimmen“ sklepal o sledečih resolucijah: 1. Cilj: Naj se napravi notranji mir; 2. Pogoji: Ravnopravnost vseh narodov, uvaževanje historičnih spominov in državopravnih pogodeb, spoštovanje ljudskega mnenja, priznanje posameznim deželam in kronovinam pripadajoče avtonomije in dovoljenje, da se smejo dežele v više politične celote zedinjevati. 3. Poroštva: Realna unija vseh avtonomnih avstrijskih dežel, direktne volitve v delegacije iz deželnih zborov. 4. ne le februarska in decemberska, ampak tudi oktoberska ustava naj velja. 5. Organi: po reformi ustave in spremenitvi deželnih volilnih redov — deželni zbori v zvezi s krono, oziroma skupen zastop ad hoc. — Kolikor se dá iz tega posneti, je program dobro in pametno premišljen. Vsakako pa

bi bilo želeti, da bi ga osnovatelji „tabora“ natanko objavili po časopisih, da bi se javno mnenje že poprej moglo o njem izreči; dunajski sklep bi imeli potem toliko več odvažnosti.

„Wien. Zeitung“ oglašja troje lastnoročnih cesarjevih pisem na Beusta, Andrassy-ja in Hohenwarta, v katerih beremo, da so delegacije sklicane na 22. dan maja meseca; s tem, da se je to stovilo, so ustavoverneži zopet zgubili eno orožje proti Hohenwartu, ker ne bodo mogli Ogrov hujskati nanj, češ, da je zarad Hohenwarta cis-translajtanska pogodba in sprava v nevarnosti. Govori se, da bo državni zbor cislajtanski ob enem zboroval z delegacijami po izgledu ogerskega državnega zbora. Po dokončanem zborovanji delegacij bodo bržkone državni zbor razpustili, morebiti tudi deželne zbore in potem se bode še le pokazalo, kateri so tisti državniški cilji, za kterimi Hohenwart tako skrivnostno teži.

Provincijalni uradni časniki pripovedujejo, da namerava minister Hohenwart denes, t. j. v torek državnemu zboru predložiti svoje toliko pričakovane predloge, o kterih se pa do zdaj še čisto nič ni zvedelo v javnost. Mnogo se govori o reakciji, in ustavoverneži se delajo čisto obupne, kar kaže, da morebiti ne bo reakcije v ožjem pomenu besede, ampak da morebiti Hohenwart zasučje državni voz iz blata, v katero so ga bili Nemci zvozili, na gladko pot federacije in splošne ravnopravnosti. Bržkone se je nadejati volilne reforme, kajti ministerstvo notranjih zadev je začelo zbirati dotično gradivo. Deželni predstojniki morajo v najkrajšem času po sodnijskih okrajih sestaviti ljudsko število in je naznaniti na Dunaj. V deželah, kjer prebivajo Nemci in Slaveni, naj deželni predstojniki razkažejo, koliko Slavenov in koliko Nemcev prebiva v vsakem sodnijskem okrajji. Ravno tako tirja vlada poročil o tem, ali je še kaj mest in trgov, ki še niso uvrščeni v mestno volilno grupo, in ako je takih, naj se ob enem poročja, ali bi ta mesta in ti trgi želi, da se premestje v mestno volilno grupo. — Ko bi sem pa tje ne imeli tako nesposobnih deželnih predstojnikov, hoteli bi si obetati, da se volilni red vendar spremeni na boljše.

V „N. fr. Pr.“ beremo sledeči telegram: „Grazer Volksblatt“ od sebe odbija očitjanje, da bi bilo njegovo pisanje nedosledno, ker je pisal proti ločitvi laških Tirolcev od nemških. Konservativci štirski ne hoté zedinjene Slovenije, ker obsojajo narodnostno načelo in vse njegove doslednosti; do zdaj so s Slovenci le zato hodili, ker so imeli z njimi mnogo drugih dotiklajev.“ — Dasiravno se more to mišljenje tikati samo nemških konservativcev, je vendar treba, da si take javne izpovedi o pravem času vzamemo ad notam, da ne bomo prijatelj tam iskali, kjer jih ni. Za nas je zedinjenje životno vprašanje, in kdor v tem noče z

Listek.

Hrvatski korteš.

Na svetu se vse godi v perijodah. To se nikjer bolj ne vidi, kakor v življenji ustavnih držav. Čas od enih volitev do drugih je za-se dovršena doba, na katero se naslanja druga, tretja itd. enaka, kakor členki na verigi drug na drugega. Pri vsakih novih volitvah se omladi državno življenje, se rektifikuje izraz javnega mnenja. Vsake nove volitve pripeljejo nove in mlajše, in za tega delj tudi jačše moči v parlamentarno aréno. Pogumno stopijo novoizbrani narodni zastopniki, uprti na čvrsto zaslonbo javnega zaupanja, k državni mašini, ter s krepko roko v njeno kolesje sežejo, da popravijo, kar je popravka potrebno. Vsaj biti bi moralo tako.

Volitveno gibanje na Hrvatskem in Ogorskem je morebiti huje in burneje kakor kjer si bodi drugje v Evropi. Ko so volitve razpisane, postavi se vse drugo na stran; volitve so prve! Občinstvo je gluho in slepo za vse, samo za volitve ne; na nje ima vseh svojih pet čutil uprtih. Vse govori le o volitvah, vse se samo za nje zanima. Razne politične stranke se gromadé vsaka okolo svojih voditeljev, okolo svojih zastav, okolo svojih kandidatov. Nasprotnika tehtajo, cenijo, opazu-

jejo in zalezujejo. Tje do volitvenega dne so volitve izključivi predmet razgovorov vseh tistih krogov, ki se za javnost zanimajo. Ti krogi se pa ob takih priložnostih silno razširijo. Če boter čizmar in jupica opančar že sicer vsak teden po enkrat politikujeta, je to odseh mal nju vsakdanji prepir. — Hrvatski narod leži denes vsled razpisanih novih saborskih volitev, rodilji enak, v težkih porodnih trudih. Kakšen bo sad teh trudov, kakšno bo dete: kdo bi to že naprej vedel! Samo bog nas varuj vladnih klešč, kajti to bi bilo znamenje, da se spaka rodi. — Vidno se k burji pripravljajo: vode se motijo, vetrovi se mešajo, prah se vali, piš piše, in nazadnje ne mara, ka se bodeta še fokoš in buzdovan križala. — Kdor je videl karneval v Rimu, volitvenega gibanja na Hrvatskem in Ogorskem pa ne, ta je videl le polovico.

Tečajem volitvenega gibanja pojavi se neka posebna vrsta ljudi, ktera se nikjer drugod v Evropi ne najde, namreč korteši. Korteš je ostro izrezan značaj, in zato ga tudi ni težko risati. V sledečem ga bomo v njegovih glavnih črtah pred čitatelja postavili.

Korteš je vodja vsega volitvenega gibanja od konca do kraja. Za korteša ni vsak kdor si bodi. Za korteševanje je treba posebnih dušnih in telesnih lastnosti.

Prvo je, da mora biti močan, širokoplečen hrust, zdravih pluč in namazanega jezika. V pretepih mora aktivno in pasivno se dobro obnesti, to je, on mora znati drugim palice naprtiti, pa jih tudi sam debelo butaro prenesti. Za svojo stranko, za svojega kandidata mora iti i v vodo i v ogenj. To je njegova prokleta dolžnost, za to je najet in plačan. Sicer se pa najde med korteši tudi dosta prostovoljcev, ki zgolj iz ljubezni do stvari same, iz rodoljubja in tudi v svojo osebno zabavo kortešujejo. Klobuk „po krakovski“ na strani, brke na viške, pogled kakor sokol, s svincem zaliti bat v roki, čindrajoče ostroge na visokih čizmah, to so tako rekoč stereotipna zunanja znamenja, na kterih se korteš spozna. Ves čas volitvenega gibanja poteplje se od krčme do krčme, ter „dela“ v korist svoje stranke. Poznane protivnike svoje stranke, če jih na ulici sreča, pogleda, kakor bi hotel reči: zabavljaš? — s zobmi zaškriplje, in grda kletvica mu med brkami zašumi. Ljudi svoje stranke pa prijazno pozdravlja, pred njimi visoko klobuk vzdigne, ter glavo globoko pripogne. Temu in onemu podá roko, nagne se proti njemu, ter mu v naglici nemogredo nekoliko krilatih besedi na uho zašepeče; drugemu spet samo pomenljivo z očesom zažmigne, češ, vse gre dobro! Omahljivcem prigovarja, sebičnežem vsakoršne koristi obeta; temu dokazuje, onega prosi in roti; če je pa

nami, rabi nas le za svoje namene, in mi ne smemo dalje z njim.

Dalmatinski državni poslanci so namestniku generalu Rodiču pri njegovi nazočnosti na Dunaji izročili spomenico, v kateri so oglasili 30 raznih tirjatev narodne stranke in so ob enem razkrili vse napake v administraciji namestnika Rodiča; na dalje so mu zažugali, da bodo poslanci z vsemi postavnimi sredstvi delali proti njemu in skušali dobiti pravičnejšega namestnika na njegovo mesto, ako bi Rodič ne hotel bolj kakor do zdaj ozirati se na želje narodne stranke. Rodič se je izgovarjal, da mu v tako kratkem času še ni bilo mogoče odpraviti vseh napak. — Dalmatinski državni poslanci hoté konečno ministra Hohenwarta interpelirati, kdaj bode poskrbel, da se dejansko izvrši člen XIX. drž. osn. postav o narodni ravnopravnosti? — Želeti bi bilo, da bi slovenski poslanci posnemali lepi izgled svojih dalmatinskih tovarišev.

Stvari v Parizu še niso dognane, odločivna bitka se še ni bila, vendar je odločivni dan blizu. Francoska se za konec državljanske vojske ne bo imela toliko zahvaliti republikanski vladi, ki res stori, kar v svojem položaju more velike vojne moči zbirati in Pariz bolj in bolj vklepaje, tako da dan za dnevom pripoveduje, ka bode napravila svoj junaški skok na upornike, nego Francoska se bo za to imela zahvaliti Parizu samemu, oziroma nesposobnosti in nespameti upornikov samih. Pariška poročila kažejo, da je uporna vlada s svojo latinščino pri kraji. Pri volitvah je uporna vlada sijajno propadla in vendar je potrdila volitve, ki so bile očitne manjšine; in zdaj dela eno politično in vojaško neumnost za drugo; zatirava časnike, in ker so zatirani časniki vendar še izhajali, puli jih na ulicah bralcem iz rok in pošilja vojake v tiskarnice; nacionalne garde, ki so že mnogo trpele postajajo vedno bolj brezpogumne in neredne; uporna vlada je zaprla zapoveljnika 6. batalijona nacionalne garde, ki je bil pri svojih ljudeh jako priljubljen; batalijonu hoté zdaj vzeti orožje, on pa je namenjen orožja ne oddati in bode to oznanil v javnem oklicu; velika množina ljudstva, ki je od 18. marca sem plašno in nedelavno prenašala brezglavno in posilno gospodarstvo „rudečih državljanov“, postaja bolj in bolj razkačena, tako da je brati, ka hoče znan, uporni vladi jako neprijeten vrednik s pomočjo 10.000 oboroženih meščanov osnovati protu-por in siloma se polastiti zbirališča, kjer zdaj gospodari uporna vlada. Ako vse to pomislimo, se v prah razkadé mogočni oklici uporne vlade, in Pariz sam bo morebiti več pripomogel, nego republikanska vlada, da se konča nered, ki naj bi se Francozom na korist in čast vsaj ne bil nikdar začel.

Razne stvari.

* (Finančni svetnik g. Jordan in slovenski uradni jezik.) Finančno vodstvo v Mariboru je dobilo strog ukaz, da mora vsem slovenskim strankam slovenski dopisavati, ako bi stranke to tirjale. In res imamo že v rokah prav čedno pisan plačilen nalog, ki kaže, da bi že šlo, ko bi se od zgoraj pokazala resna volja. Konečno bi se vsi uradniki udali, če bi s početka tudi zdihovali, kakor je zdihoval naš Jordan srdé se nad g. Tomšicem: „Der verfluchte Kerl hat's doch durchgesetzt, dass ich auf meine alten Tage slovenisch schreiben muss — kar je g. Jordan tako resno vzel, da je celo svoje ime podpisal s slovenskimi črkami.

* (Iz pravosodnjega ministerstva Habietinekovega.) Prejšnji vrednik „Slov. Nar.“ je bil po g. dru. Razlagu v Ljubljani pri pravosodnjem ministerstvu vložil pritožbo proti nepostavnim dogodjajem gledé iztiravanja dolžne oznanilske davščine. Dogodjaji sami so našim bralcem znani; torej jih ne ponavljamo in tu dostavimo le konec pritožbe, oziroma prošnje, ki se je glasila: Das hohe k. k. Justizministerium geruhe diese meine Vorlage an und zur hohen Wissenschaft zu nehmen und einverständlich mit dem hohen k. k. Ministerium des Innern und der Finanzen das für zweckdienlich Erachtete zur Hintanhaltung ähnlicher Unzukömllichkeiten geneigtest zu veranlassen. Te dni je g. Tomšič dobil sledeči odlok: „Z 57 21 Civ. Die vorliegende mit dem Erlasse des k. k. Justizministeriums vom 22. v. M. Z. 3084 herabgelangte Beschwerde sammt 3 Beilagen wird zu Folge obergerichtlicher Verordnung vom 29. d. M., Z. 4135 dem Herrn Beschwerdeführer gegen Empfangsbestätigung mit dem Bedeuten zurückgestellt, dass von Seite des hohen Justizministeriums hierüber etwas zu verfügen nicht befunden wurde. K. k. Bezirksgericht Marburg am 17. April 1871. Der k. k. Landesgerichtsrath: Ribitsch mp.“

— Ko so se nedavno g. Habietineku od slovenske strani pripovedovale svojevoljnosti naših uradnikov, je rekel gosp. Habietinek: Wenn ich könnte, möchte ich mit Keulen dreinschlagen. Po tem odloku soditi, g. Habietinek ne more ne le z bati reformirati, ampak noče niti z besedami. O §. 19 in pa ministerski program!

* (Razpisana služba.) Pri c. k. okrajni sodnji v Velikovcu je razpisana služba sodnijskega pristava s sistemiziranimi dohodki. Začuden pa tudi zadovoljni v uradnem oklicu beremo, da je za to službo treba popolnega znanja slovenskega jezika, pristavek, kterega smo do zdaj na Koroškem skoraj vedno pogrešali. Prošnje naj se izročé do 5. maja t. l. predsedništvu c. k. deželne sodnije v Celovcu.

* (Mesto c. k. notarja) je razpisano v Or-

muži na Štirskem. Prosilci imajo svoje prošnje z dokazom, da so večji slovenskega jezika, do 1. maja izročiti c. k. notarijatski komori v Celji.

* (Imenovanje.) Deželni predsednik kranjski je imenoval dosedanjega diurnista g. Martina Jeretina za okrajnega tajnika na Kranjskem. Kam ga bodo poslali, uradna „Laib. Ztg.“ ne poroča.

* (Imenovanje.) C. k. namestnik štirski je imenoval c. k. okrajnega zdravnika in deželnega poslance v Slov. Gradcu, g. dra. Jakoba Ehmerja za namestnijskega konicista v zdravniškem oddelku. Služba okrajnega zdravnika v Slov. Gradcu je torej spraznjena, na kar pozorne delamo naše mlade doktorje medicinae.

* (Pri graški komisiji) za izpraševanje kandidatov in kandidatij za učiteljske službe ljudskih in meščanskih šol se je oglasilo vsega vkup 71 oseb; med temi je osem kandidatij.

* (Uradniška spovednica.) C. k. okrajna sodnja v Planini: Okrajni sodnik Moos, vrl narodnjak, govori in piše dobro slovenski; pristav Devravno tako; pristav Kraus govori in piše prav dobro slovenski; kancelist Žitnik govori in piše dobro slovenski; kancelist Obermann lomi za silo kranjski, slovenski ne zna nič, vendar ima bajé spričalo, ka zna dobro slovenski. C. k. okrajno glavarstvo Logaško v Planini: Okrajni glavar Ogrinec zna le kranjski, slovenski jezik mu je „hrvaška špraha“; komisar Pleško govori in piše dobro slovenski; *) fin. komisar Levitschnigg govori in piše slovenski, pa ima postavu, ki ga tega oprostuje; pristav Zupane govori in piše slovenski; kancelist Peterlin prav za prav ne zna nobenega jezika, v slovenskem ga lahko prodaš, slovensko pisanje mu je španjska vas. C. k. davkarija: Davkar Wruss govori in piše slovenski za silo, on ljubi želode; kontrolor Modrija govori in piše slovenski; asistent Golli govori slovenski dobro, tudi pisal bi, pa menda ne sme.

* („Kake ustave je Avstriji potreba?“) Tako se zove brošura, katero je tiskovno društvo v Mariboru ravnokar izdalo in razposlalo. Brošura je pisana v prav gladki slovensčini in razpada v sledeča poglavja: I. Kaj se godi z nami in okoli nas? — II. Kaj je ustava? — III. Stare deželne ustave v Avstriji. — IV. Veliko-nemške namere dozdanjih avstrijskih vlad. — V. Konec veliko-nemškim nameram. — VI. Ali nemčevalne ustave Avstrijo podpirajo ali podirajo? — VII. Federacija ali zavezna ustava. — VIII. Slovenija in jugoslavenski program. — IX. Sklep. — Nova brošura je nekoliko predelana in za Slovence uredjena po ondan omenjeni nemški: „Politische Erörterungen“, ktera sama o sebi po pravici pravi, da je pisana „als Beitrag zur Orientierung“. Kot tako naj bi

*) Je med tem odšel na drugo mesto.

Vredn.

enkrat vse svoje pregovorljive moči potrošil, potem se začne mrsko groziti, in če tudi grozje nič ne pomagajo, potem se razsrdi, dotičnega trdiša s pestjo po hrbtu nabunka, ter ga nevoljno od sebe brčne, češ vrazi te počesali! — Korteš obiskuje vsak večer zbirališča svoje stranke, tam poroča o vspehu svojega delovanja, ter dobiva svoj daljnji mot d' ordre. Časih se drzne tudi v zbirališča nasprotne stranke — pa ne iti, to bi skopo plačal, ampak samo polukati, da se prepriča, ali ni morebiti ktera ovčica njegove stranke tje zablodila! Največi lov imata korteša dveh nasprotnih strank na to, da zvbaita enega ali drugega volilca iz nasprotnega tabora v svoj tabor. Nektera slaba ovčica se da celo po tri-, po štirikrat sem ter tje speljati. Volentem ducunt, nolentem trahunt. Vsak korteš mora biti kos Demostena. Originalno je slušati perorirajočega korteša. Vsaka druga beseda je psovka, vsaka tretja pa kletvica vržena nasprotni stranki v lice. Časih se pripeti, da dva korteša dveh nasprotnih strank drug na drugega trkneta. Zdaj sta veter in ogenj, kremen in jeklo skup. Trdi glavji imata obadva, blagor pa onemu, ki ima vendar trdneje, on je zmagalec. Kakor Hektor in Ulis, kakor kraljevič Marko in Arapin — nak ne tako! To ni junaški dvoboj, to je prosti pretep. Z nogami se bincata, z rokami sujeta, s pestmi rujeta, da lasje in bradine okrog

frlé. Drug dan prikažeta se z razravsanimi in z dia-kolomom zalepljenimi obrazi. To je za korteša ravno tako častno in slavno, kakor rastreljena in razdrapana zastava za vojniški polk. V takem stanji se predstavi vsak voditelju svoje stranke, da ta vse „species facti“ razvidi, in po ustanovljenem „visum reperti“ oceni, v koliko se je korteš za stranko zaslužnega storil, in da mu po tem „krvavo“ zaslužen nagrado odmeri. Med volilci je korteš „inter vaccas bos abbas.“

Bolj ko se volitven dan bliža, več ima korteš „dela“. Vsak dan ima okapanja in sitnosti, zdaj s tem, zdaj z onim, zdaj zavolj tega, zdaj zavolj kaj drugega. Največi trud, najtrje delo ima pa na dan volitve same. To ni šala, toliko čredo volilcev skupaj držati, ter nad vsakim posameznim bdeti, da mu še zadnji čas ne uide. Zadnje tri noči korteš ni očesa stisnil; zato pa tudi na dan volitve krvavo gleda, kakor judje na tablah križevega pota. Z bandero v roki in z volitveno ceduljo za klobukom koraca negotovih korakov kakor sveti Peter po morji na čelu volilcev na volišče. Navadno imajo tudi muziko seboj. Eni popevajo, drugi kričé, tretji psujejo, drugi se grozé protivni stranki; vsi so razgreti, vsi v znoji, kakor da bi jih bil iz kropa potegnili. Na volišče prišedši najdejo tam že protivce zbrane. Z divjim krikom stranki druga drugo pozdra-

vite. Nasprotna politična póla sta prišla v neposredni dotik, elektrika se je obudila, iskre začnejo prskati in sem ter tje vrcati! Rivati se začnejo in suvati, eden udari drugega, tretji priskoči udarjenemu, na stotine buzdovanov in fokošev se vzdigne, stranka se v stranko zagrizne, nerazvozljiv klopčič se skepi, vsred klopčiča je korteš! Zdaj gre oko za oko, zob za zob, brada za brado, brk za brk, uhlo za uhlo. Če orožena sila o pravem času strank vsako k sebi ne loči, teče krv in nekoliko jih težko ranjenih, če ne celo mrtvih obleži. Najhuje korteša po tem glava boli. Vsaj pol leta ima dostas tem opraviti, da si razdrapano lice spet zaplati, napol odtrgano uhlo spet prilepi, in izpuljene brke na novo razkošati. Navadno mu pa ostane kakšna brazgotina za celo življenje na lici kot neizbrisljiv spomin na volitve tega in tega leta.

Stranka, ki je zmagala, svetkuje svojo zmago s pilom in jelom, kakor je to povsod drugod pri enakih priložnostih navada; med tem se pa premagana stranka na tihem in klaverno razide. Razdraženost volitvenega gibanja se po volitvi hitreje poleže, nego bi ki kdo mislil. Komaj štirnajst dni potem že sedita korteša nasprotnih strank pri kupici vina skupaj, pa se spominjata in smejata o komičnih prizorih volitvenega gibanja. Navadno še psujeta vsak na svojo stranko, češ da ju je prokleta slabo plačala za njiju veliki trud, ter jeremijade popevata o nevhaležnosti sveta. — p.

